§ 94

MB-2026-866

# Yttrande över promemorian Nationellt förbud mot PFAS i vissa konsumentprodukter

**Ärendebeskrivning**
Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat promemorian *Nationellt förbud mot PFAS i vissa konsumentprodukter* (KN2026/01597). I promemorian föreslås ett nationellt förbud mot att tillhandahålla vissa konsumentprodukter som innehåller PFAS över angivna gränsvärden. Förbudet omfattar kläder och skor, impregneringsmedel för kläder och skor, kosmetiska produkter, köksredskap samt skidvalla. Syftet är att minska utsläppen av PFAS i väntan på en mer heltäckande reglering på EU-nivå. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2028.

**Yttrande**
Miljö- och byggnadsnämnden tillstyrker i huvudsak förslaget om ett nationellt förbud mot PFAS i vissa konsumentprodukter och delar bedömningen att åtgärder behöver vidtas för att minska användningen och spridningen av PFAS i väntan på en mer heltäckande reglering på EU-nivå.

Nämnden ser positivt på att förslaget i stor utsträckning samordnats med den PFAS-begränsning som behandlas inom EU. En sådan samordning bör underlätta för företag och tillsynsmyndigheter samt minska risken för skillnader mellan regelverken.

Nämnden vill samtidigt särskilt framhålla behovet av tydlig vägledning och nationell samordning för tillsynen, inklusive vägledning om provtagning, analysmetoder, dokumentationskrav och bevisbörda. Nämnden efterfrågar även tydliggöranden kring hanteringen av produkter i lager och distributionskedjan vid ikraftträdandet samt tillämpningen av undantaget för återvunnet material, så att det inte uppstår oklarheter i tillsynen eller möjligheter att kringgå förbudets syfte.

Nämnden anser vidare att konsekvenserna av förslagets avgränsning till vissa produktgrupper bör belysas ytterligare, liksom hur arbetet med att minska användningen och spridningen av PFAS inom andra användningsområden ska fortsätta.

*Tillsyn, ansvarsfördelning och vägledning*
Nämnden vill framhålla att det föreslagna förbudet innebär nya tillsynsfrågor för kommunerna. Även om tillsynsansvaret i huvudsak ryms inom befintlig ansvarsfördelning bedömer nämnden att möjligheterna att genomföra en aktiv och omfattande kontroll av efterlevnaden kan vara begränsade utan tillräckliga resurser och tillsynsstöd. Tillsyn av kemikalielagstiftning ställer krav på kompetens, inläsning, samarbete och i vissa fall provtagning och analys. Nämnden vill därför betona behovet av nationell samordning, vägledning och operativt tillsynsstöd. Det är särskilt viktigt med tydlig vägledning kring kontrollmetoder, dokumentationskrav, provtagning, analysmetoder och bevisbörda för att säkerställa en likvärdig och rättssäker tillsyn i hela landet.

Nämnden anser även att det bör tydliggöras hur produkter som redan finns i lager eller distributionskedjan när förbudet träder i kraft ska hanteras. Det gäller bland annat vilka möjligheter som finns att tillhandahålla sådana produkter efter ikraftträdandet och vilket ansvar olika aktörer i distributionskedjan har.

*Tillsyn av köksredskap och kontaktmaterial*
Nämnden noterar att promemorian föreslår att tillsynen över PFAS-förbudet i köksredskap ska ligga hos Kemikalieinspektionen och kommunerna. Nämnden efterfrågar ett förtydligande av hur denna tillsyn ska samordnas med den befintliga kontrollen av material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel samt vilken vägledning som kommer att tas fram för att säkerställa en enhetlig tillämpning.

*Förslagets avgränsning*
Nämnden noterar att PFAS används inom ett betydligt större antal produktområden än de som omfattas av det aktuella förslaget. Förslaget omfattar bland annat kläder och skor, impregneringsmedel, kosmetiska produkter, köksredskap och skidvalla, men inte alla konsumentprodukter där PFAS kan användas för exempelvis vatten- och smutsavvisande egenskaper.

Nämnden har förståelse för att förslaget avgränsats till produktgrupper där alternativa lösningar bedöms finnas. Samtidigt vill nämnden uppmärksamma att promemorian redovisar att textil-, möbel-, läder-, kläd- och mattindustrin (TULAC) står för en betydande del av de beräknade PFAS-utsläppen inom EES. För 2020 uppskattas utsläppen från TULAC-sektorn till 11 207 ton per år, varav kläder och accessoarer för konsumentbruk står för 6 699 ton per år. Mot denna bakgrund efterfrågar nämnden en tydligare redovisning av vilka ytterligare miljöeffekter som skulle kunna uppnås om förbudet omfattade fler produktgrupper och användningsområden där PFAS används. Det bör även framgå vilka överväganden som legat till grund för den valda avgränsningen av förslaget. Det bör vidare framgå hur arbetet med att minska användningen av PFAS i andra produktgrupper och användningsområden är avsett att fortsätta.

*Undantaget för återvunnet material*
Nämnden har förståelse för syftet med det föreslagna undantaget för kläder som innehåller minst 20 procent återvunnet material. Undantaget kan bidra till att cirkulariteten inte minskar och fortsatt minskad resursanvändning. Samtidigt vill nämnden uppmärksamma behovet av att säkerställa att undantaget är tydligt och möjligt att kontrollera inom ramen för tillsynen. Det bör förtydligas hur det ska kunna verifieras att en produkt uppfyller kravet på minst 20 procent återvunnet material och vilket underlag som kan krävas av den som tillhandahåller produkten. Nämnden efterfrågar även ett förtydligande av hur undantaget ska tillämpas när PFAS förekommer i en produkt som innehåller återvunnet material. Det bör särskilt klargöras vilken betydelse det har om PFAS förekommer som en oavsiktlig förorening från det återvunna materialet respektive om PFAS har använts avsiktligt i den färdiga produkten.

Nämnden anser att det är angeläget att utformningen av undantaget inte leder till oklarheter i tillsynen eller till att PFAS kan fortsätta att användas på ett sätt som motverkar syftet med förbudet.

En närmare analys av hur undantaget påverkar möjligheterna att minska användningen och spridningen av PFAS bör därför övervägas.

**Handlingar som ligger till grund för beslutet**

- Protokollsutdrag MBNAU 2026-10-20
- Tjänsteskrivelse från samhällsbyggnadsförvaltningen/miljöenheten, daterad 2026-10-13.
- Promemoria, Nationellt förbud mot PFAS i vissa konsumentprodukter, KN2026/01597, Klimat- och näringslivsdepartementet

**Beslut:**

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar:

- att anta miljöenhetens yttrande som sitt eget och översända det till Klimat- och näringslivsdepartementet.